

KM 9/11 Diakontjenesten i kirkens tjenestemønster

Merknader fra komité A på Kirkemøtet

Komiteen slutter seg i hovedsak til saksfremstillingen, og vil særlig bemerke:

- Det er gledelig at mange års diskusjon og dialog om fortolkningen av diakontjenesten i Den norske kirke nå har funnet en god løsning. Komiteen mener Bispemøtet har funnet en tjenlig og positiv måte å anerkjenne diakonens rolle i kirke og menighet på. Ved å fastholde diakontjenesten som en karitativ tjeneste videreføres det særpreget som har stått sentralt i norsk diakoni. Samtidig innebærer vektleggingen av det karitative at kallet fra de andres nød settes i sentrum for diakonen og diakonien. Dette står sammen med kirkens kall til å vitne om evangeliet i ord og handling. Det er viktig og verdifullt for en luthersk kirke og for hele samfunnet at kirken gjør kallet fra de vanskeligstilte til innhold i en vigslet tjeneste. På denne måten profileres Den norske kirke som en diakonal kirke.

- Komiteen støtter Bispemøtets innføring av tjenesteterminologi (BM 03/10) Tjenestebegrepet bidrar til et mer inkluderende fokus, samtidig som det gir mulighet til å skjelne mellom tjenester med ulikt særpreg: ”Innenfor fellesskapet av tjenester har noen tjenester det til felles at de er vigslede tjenester. Hver på sin måte er de satt inn under et særlig ansvar og en særlig forpliktelse. [...] Sentralt i de ulike vigslingene står derfor omtalen av hva man vigsles til.”

- Videre vil komiteen understreke at diakontjenesten er primært karitativ og viser til saksutredningen:

En karitativ diakontjeneste innebærer et vidt omsorgsbegrep. [...]

Virksomhetsområdet spenner fra individuell støtte og oppfølging, veiledning og sjelesorg, til samfunnsarbeid og solidaritetsaksjoner. Dette kommer tydelig fram i Plan for diakoni hvor omsorgstjeneste omtales både som nestekjærlighet og inkluderende fellesskap og som det mer samfunnsrettede vern om skaperverket og kamp for rettferdighet. Diakontjenesten omfatter også administrative oppgaver, blant annet knyttet til arbeid med frivillige medarbeidere. Her dreier det seg om å rekruttere mennesker og utruste dem til omsorgshandlinger, om å planlegge og koordinere. I tillegg har diakoner i Dnk liturgiske funksjoner ved medvirkning ved gudstjenesten som en regulert del av tjenesten, jfr Tjenesteordning og Retningslinjer for diakonens liturgiske funksjoner (s. 20).

Diakonene arbeider med forebygging, omsorg og myndiggjøring. De innehar en kirkelig stilling med utadrettet arbeid mot mennesker i sårbare situasjoner, uavhengig av den enkeltes livssyn. Diakonene er ofte et viktig bindeledd mellom kirke og lokalsamfunn, de har fagkompetanse og fagspråk som er relevant både i kirke og samfunn (s. 20).

De diakonale institusjonene er en viktig del av kirkens diakoni. Det er ønskelig om de i større grad kunne legge til rette for definerte diakonstillinger hvor vigslede diakoner kunne gjøre tjeneste i institusjonene. Det er naturlig å anta at

diakonens kompetanse både innen kirke- og samfunnsfeltet ville være adekvat i en diakonal institusjon. Stillinger for vigslede diakoner ville også synliggjøre og styrke den kirkelige identitet for de diakonale institusjonene (s. 22).

- Kallstanken hører til i sentrum av en evangelisk-luthersk kirke og er et uttrykk for evangeliets åpenhet og raushet i den skapte verden. Når kallet er sentralt for diakonens tjeneste, blir det vendingen utover til de som kaller som blir viktig. På en slik bakgrunn blir det samtidig også naturlig at diakonen er den som synliggjør kallet og de andres nød i gudstjenesten. Derfor er det god grunn til at diakonen kan bære skråstola i tråd med BM 03/10 som anbefaler at vigslet diakon, kateket og kantor bruker skråstilt stola når de utfører liturgisk tjeneste. Den forståelsen av diakontjenesten som er lagt til grunn i BM 03/10 tilsier bruk av stola, som er vigslingstegnet i vår kirke. Bruken av stola for de nevnte tjenestegrupper bør utredes samtidig og fremmes for KM så snart som mulig.

- Komiteen ønsker at diakonens gudstjenestelige medvirkning ikke reduseres ved innføring av gudstjenestereformen. Det forventes at en vigslet medarbeider jevnlig deltar og har liturgiske funksjoner i menighetens gudstjenestefeiring. Diakonens medvirkning synliggjør den diakonale dimensjonen i menighetens liv på en særskilt måte.

- Innenfor rammen av diakonens karitative tjeneste vil det være situasjoner hvor det er naturlig at diakonen også forretter nattverd. Det er nedfelt i retningslinjer for diakonens gudstjenestelige funksjoner at diakon har rett til å forrette nattverd ved soknebud. Ved revisjon av disse retningslinjene bør det også vurderes om diakonen kan forrette nattverd ved gudstjenester innenfor rammen av den diakonale tjenesten, som for eksempel ved gudstjeneste på sykehjem.

- Bispemøtet (BM 03/10) sier at det ikke er noen prinsipiell forskjell mellom begrepene "vigsling" og "ordinasjon", men at det er en innarbeidet bruk av ordet "ordinasjon" i forbindelse med prest og ser ingen grunn til å endre dette. BM anbefaler at "man i fremtiden unnlater å omtale den konkrete stillingskategori "prest" med betegnelsen "embete", men i stedet snakker om tjeneste". Videre anbefales det at "lek" erstattes med mer presise uttrykk som "vigslede og ikke-vigslede stillinger", "prester og andre ansatte". Komiteen ser at det her er behov for et videre arbeid med å finne gode og presise uttrykk som kommuniserer inn i vår tid.

- Forståelsen av diakontjenesten har i de senere årene vært diskutert i Den norske kirke, i mange av våre søsterkirker og i økumeniske organisasjoner. Komiteen vil samtidig understreke behovet for å arbeide videre med de økumeniske implikasjoner av denne saken (jfr pkt 5.2 i saksutredningen). Dette inkluderer også spørsmålet om hvordan Den norske kirkes forståelse av diakontjenesten som vigslet tjeneste skal omtales på andre språk.

Den norske kirkes forståelse av diakontjenesten som karitativ tjeneste vil være et vesentlig bidrag inn i den økumeniske samtalen.

- Diakonens arbeid preges i stor grad av lokale behov og ressurser. Derfor er det viktig at Tjenesteordning for diakoner gir noen overordnede retningslinjer. Tjenesteordningen fra 1996 hadde en liste med oppgaver som var aktuelle for diakonen. Lokalt ble dette regulert i forhold til diakonens stillingsinstruks. Tjenesteordningen fra 2004 nevner bare tjenestens formål i overordnede formuleringer. Det bør vurderes om det ville være tjenlig med en noe mer utførlig tjenesteordning hvor noen konkrete oppgaver

tydeliggjøres, inkludert de nye områdene fra Plan for diakoni i Den norske kirke, ”Vern om skaperverket og kamp for rettferdighet”.

- Komiteen ser store utfordringer i forhold til finansiering av diakonstillingene. Det er vesentlig å opprettholde forutsigbarhet og langsiktighet i den lokale finansieringen. Vi ser at dette noen steder er usikkert fordi kommuneøkonomien er presset, og det vil være vanskelig å få gjennomslag innenfor kommunale budsjettammer. Givertjeneste er ønskelig, men også en sårbar form for finansiering av faste stillinger.

Komiteen mener at det er nødvendig med statlige tilskudd til finansiering av flere diakonstillinger. Regjeringen har i Soria Moria II sagt at man vil øke tallet på diakonstillinger. Dette skaper en forventning om en økning i antall diakonstillinger i denne Stortingsperioden.

- KM 06/07 sier at alle menigheter bør ha diakon eller tilgang på diakonal kompetanse. Komiteen forstår ”diakonal kompetanse” som personlig, faglig kompetanse, dvs at menigheten enten har diakon eller kan henvende seg til en diakon. Dette er et viktig mål og det bør lages en opptrappingsplan med delmål underveis. Dette må også sees i forbindelse med ny kirkeordning og finansieringsmodeller i en fremtidig kirke.

- Komiteen ønsker fleksibilitet i hvordan statlige tilskudd fordeles. Det forutsetter samarbeid mellom bispedømmeråd og fellesråd/menighetsråd

- Komiteen ønsker målrettede og etterprøvbare vedtak knyttet til den forventede økningen av stillinger. Vedtak 5 b forsøker å imøtekomme dette behovet ved å angi tidshorizont (2015), et avgrenset geografisk område (prostiet) og ved å ta hensyn til ulikheter i folketall og geografiske forhold. Komiteen mener ikke å antyde at diakonen skal være ansatt i prostiet, eller at tjenesteforholdet hos ansatte diakoner skal endres.

- En systematisk dokumentasjon av diakonens arbeid i Den norske kirkes menigheter og ringvirkningene av dette er nødvendig i argumentasjon overfor bevilgende myndigheter.

- Komiteen vil vise til at det i strategiplan for samisk kirkeliv pekes på behovet for å styrke det lokale kirkeliv. I planen foreslås det ”to nye diakonstillinger til lokalt samisk kirkeliv i 2015” (Strategiplan for samisk kirkeliv, s. 106).

Kirkemøtets vedtak

1. Diakontjenesten i Den norske kirke er en selvstendig og nødvendig tjeneste innenfor rammen av fellesskapet av tjenester i kirken.
2. Diakontjenesten bygger på selvstendig teologisk grunnlag og forstås primært som en karitativ tjeneste.
3. Diakontjenesten er en tjeneste som forutsetter vigsling. KM støtter BMs anbefaling om at vigslet diakon i liturgisk tjeneste bærer skråstola, jfr BM 03/10, og ber om at innføring av skråstola forberedes til behandling i KM så snart som mulig.
4. Vigsling i Den norske kirke er vigsling til en spesifikk tjeneste. Dersom en går over fra en tjenestetype til en annen, må en vigsles til den nye tjenesten.
5. For at Den norske kirke skal nå målene i Plan for diakoni, jfr KM 06/07, er det nødvendig at det opprettes flere diakonstillinger.
  - a. KM har forventninger om en betydelig økning i antall stillinger gjennom

- tilførsel av statlige midler i denne stortingsperioden, jfr Soria Moria II.
- b. Innen 2015 må det innenfor alle prostier være minst en diakonstilling. I prostier med betydelige geografiske avstander eller med høyt folketall, bør det på dette tidspunkt være flere diakonstillinger.
  - c. På sikt må alle menigheter enten ha diakonstilling eller tilgang til diakonal kompetanse.